Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti *Musiqi elmi, mədəniyyəti və təhsilinin aktual problemləri* №1, 2020, **s. 48-50**
Азербайджанский Государственный Педагогический Университет *Актуальные проблемы музыкальной науки, культуры и образования* №1, 2020, **с. 48-50**
Azerbaijan State Pedagogical University *Actual problems of the science, culture and education of music* №1, 2020, **pp. 48-50**

UOT 008

A.E.Abaszadə
magistrant
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
AZ 1000, Bakı ş., Üzeyir Hacıbəyli küçəsi, 68
e-mail: aguuu1995@mail.ru

MUSİQİ DƏRSLƏRİNDƏ BƏDİİ MƏDƏNİYYƏTİN ROLU VƏ ƏHƏMİYYƏTİ

Açar sözlər: *bədii mədəniyyət, mənəviyyat, şüur, cəmiyyət, şəxsiyyət, estetik tərbiyə, pedaqoji proses, pedaqoji texnologiya*

Zəmanəmizin çox ziddiyyətli və mürəkkəb insanı və onun xarakterinə məxsus rəngarəng və kəskin boyalar, mədəniyyətin ümumi və fərdi xüsusiyyətlərinin dərk edilməsi öndə duran problemlərdən biridir. Mədəniyyətin təkamülü və formalaşması, cəmiyyəti, siyasi sistemləri ciddi bir şəkildə maraqlandırıb düşündür.

А.Абасзаде

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ КУЛЬТУРЫ НА УРОКАХ МУЗЫКИ

Ключевые слова: *художественная культура, духовность, сознание, общество, личность, эстетическое воспитание, педагогический процесс, педагогическая технология*

Современный сложный человек с его противоречиями и разнообразными резкими красками характера, постижение общих и частных особенностей культуры выдвигается на передний план как основная проблема. Формирование и развитие культуры в той или иной форме интересует общество и политические системы, заставляет их задуматься.

A.Abaszadeh

THE ROLE AND IMPORTANCE OF ARTISTIC CULTURE IN THE MUSIC LESSONS

Key words: *artistic culture, moral, conscience, community, personality, esthetic education, pedagogical process, pedagogical technology*

Very contradictory and complicated person of our modern time, colorful and severe paints belonging to its character, understanding the general and individual characteristics of the culture led to the learning of the facing problem methodically. The evaluation and formation of culture cause anxiety on the community, political systems with great interest.

Son dövrlər böyüməkdə olan nəslin estetik, bədii mədəniyyətinin formalaşması və bu prosesdə məktəbin rolu məsələləri mətbuatda geniş şəkildə işıqlandırılır. Bu işdə ədəbiyyata, incəsənətə, bədii yaradıcılığa, insanın mənəvi dünyasının zənginləşdirilməsi baxımından, böyük rol ayrılır və bu rol həm biliklərin toplanmasını, həm də bədii potensialın və şəxsiyyətin daxili mədəniyyətinin formalaşmasını nəzərdə tutur."Ümumtəhsil və peşə məktəbində islahatın əsas istiqamətləri"ndə deyilir: "Gözəllik hissini inkişaf etdirmək, yüksək estetik zövqü, sənət əsərlərini, tarix və memarlıq abidələrini, doğma təbiətin gözəlliyi və zənginliyini anlamaq və ona dəyər vermək bacarığını formalaşdırmaq zəruridir, bu məqsədlər üçün hər bir fənnin, xüsusən də böyük öyrədici və tərbiyəverici gücə malik ədəbiyyatın, musiqinin, təsviri incəsənətin, estetikanın imkanlarından istifadə etmək daha yaxşıdır".Beləliklə, ideoloji-siyasi, mənəvi və əmək tərbiyəsi ilə ayrılmaz əlaqədə həyata keçirilən estetik tərbiyə şəxsiyyətin dünya görüşü baxımından formalaşmasının təsirli vasitəsi olmuşdur. Beləliklə, şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafı,cəmiyyətin marağına uyğun olaraq insanın bacarıqlarının, insanda mövcud olan, onun siyasi yetkinliyi, ideoloji-mənəvi və ümummədəni səviyyəsi ilə əlaqəli olan, mənəvi imkanların mümkün qədər tam üzə çıxarılması və aktivləşdirilməsi ən başlıca məsələdir.

İncəsənət estetik tərbiyənin əsas vasitələrindəndir ki, onun anlamını klassiklər, həmçinin böyük pedaqoji xadimlər xüsusi qeyd etmişlər. Artıq həmin illərin ilk məktəb proqramında estetik tərbiyə böyüməkdə olan nəslin tərbiyəsinin ayrılmaz və ən önəmli tərkib hissəsi kimi tanınmışdır. Xüsusilə qeyd edilmişdir ki, incəsənətə və həyata estetik münasibətin düzənlənməsi üçün yalnız məktəb hər bir kəsdə möhkəm bünövrə qoya bilər ki, bunlar olmadan isə həqiqi mədəni insan mövcud ola bilməz. Bütün estetik tərbiyə sistemi yekun nəticədə şagirdləri öz işinə yaradıcı münasibət göstərməyə, öz bacarıqlarını daha çox ifadə etməyə hazır edir, və məhz bu, insanın varlığının gözəlliyini özündə ehtiva edir. Bədii tərbiyə insanın incəsənətə estetik münasibətinin, incəsənəti sevmək və anlamaq bacarığının formalaşmasını hədəf alır.

Öz-özlüyündə orta və ali məktəblərdə bədii təhsil və tərbiyə sistemi Y.A.Lukin tərəfindən cəmiyyətin bədii mədəniyyətinin tərkibinə daxil edilmişdir, və bədii mədəniyyətin tərifi onun tərəfindən belə verilmişdir: "Cəmiyyətin yaratdığı bədii dəyərlərin məcmusu, həmçinin onların yaradılması, yayılması və tərbiyəsi, cəmiyyət və ayrılıqda hər bir insan tərəfindən

mənimsənilməsi prosesi". V.V.Juravlyova görə "bədii mədəniyyət – incəsənətin ərsəyə gətirilməsi mədəniyyəti, onun yayılması, təbliğatı mədəniyyəti, onun qəbul edilməsi, başa düşülməsi mədəniyyəti, incəsənətdən həzz almaq mədəniyyəti, və, nəhayət, estetik tərbiyə mədəniyyətidir".

Beləliklə, bədii mədəniyyət, bədii tərbiyə – estetik mədəniyyətin, estetik tərbiyənin hissəsidirlər, incəsənət isə bədii mədəniyyətin özəyidir. Şəxsiyyətin bədii mədəniyyətinin formalaşdırılması cəmiyyətə məxsus, bəşəriyyətin bütün tarixi ilə zəngin olan və gerçəyin əks etdirilməsinin spesifik formalarının təkamülünü nümayiş etdirən, bədii mədəniyyət fondlarına qoşulma vasitəsilə baş verir.

Musiqi sənəti ilə uşaqlar həyatlarının ilk günlərindən etibarən, layla mahnılarını dinləməklə, təmasda olurlar. Ailə – uşağı əhatə edən və ona məişət düzəni ilə, məşğuliyyətlərlə təsir edən ilk "mühit"dir; radio, televiziya, maqnitofon səsyazmaları musiqi təəssüratlarını çatdırır. Nəğmənin, musiqi dinləmənin, musiqi savadının daxil olduğu dərslərdə istinasız, heç bir ayırma və seçmə olmadan, bütün uşaqların musiqi tərbiyələndirilməsi həyata keçirilir və bu, şagirdlərin musiqi təfəkkürünü inkişaf etdirir. Peşəkar tədris məqsədi güdməyən ümumtəhsil məktəbi musiqi tərbiyəsi məsələlərini özünün xüsusi yolları və vasitələri ilə həll edir. Məktəb bütövlükdə şəxsiyyətin mənəvi mədəniyyətinin hissəsi olaraq musiqi mədəniyyətinin tərbiyələndirilməsini təmin etməlidir.

Elmi yenilik: Bütün estetik tərbiyə sistemi yekun nəticədə şagirdləri öz işinə yaradıcı münasibət göstərməyə, öz bacarıqlarını daha çox ifadə etməyə hazır edir, və məhz bu, insanın varlığının gözəlliyini özündə ehtiva edir.

ƏDƏBİYYAT

1 . Dadaşova M.R. "Yaradıcı prosesdə bilik, bacarıq və vərdişlər". Bakı, 2016
2 . Rüstəmov F.A. "Pedaqogika" . Bakı, 2002
3 . Recebov O.M., Quliyeva R. "Musiqi mədəniyyəti və uşaqlar". Bakı, 2010
4 . Borev Y.V. "Estetika". Bakı 1960
5 . Quliyev.S.D. "Musiqi". Bakı, Maarif, 1980

Məqalənin redaksiyaya daxil olma tarixi: 15.11.2019
Məqalənin təkrar işlənməyə göndərilmə tarixi: 20.02.2020
Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 18.06.2020
Məqaləni çapa tövsiyə edən sahə redaktorunun (və ya üzvünün) adı:
psixologiya üzrə elmlər doktoru, professor Qızxanım Qəhrəmanova
ADPU-nun Elmi Şurasının 15 aprel 2016-cı il tarixli 15 saylı qərarı ilə çap olunur.